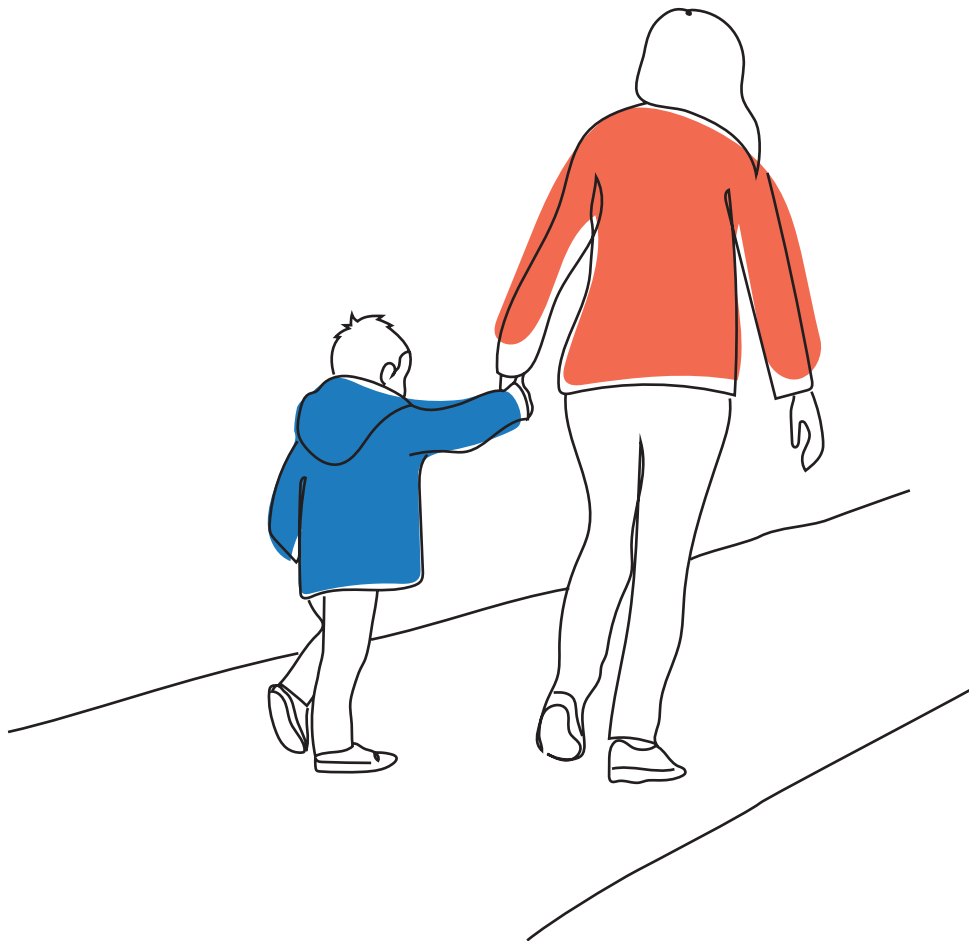

Regional handlingsplan för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor i Västerbottens län 2024 – 2026

Titel: Regional handlingsplan för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor i
Västerbottens län 2024 – 2026
Utgiven av: Länsstyrelsen Västerbotten 2024
Text: Länsstyrelsen Västerbotten
Bild omslag: Krux
Adress: Länsstyrelsen Västerbotten, 901 86 Umeå
Telefon: 010-225 40 00
E-post: vasterbotten@lansstyrelsen.se
Hemsida: www.lansstyrelsen.se/vasterbotten
Diarienummer: 801-964-2024

Inledning

Mäns våld mot kvinnor är ett allvarligt och omfattande samhällsproblem som orsakar stort fysiskt och psykiskt lidande och innebär också stora samhällskostnader för bland annat hälso- och sjukvården, rättsväsendet och det sociala välfärdssystemet. Mäns våld mot kvinnor är den yttersta konsekvensen av den maktobalans som råder mellan kvinnor och män. De flesta män utövar inte våld men bland våldsutövare är den absoluta majoriteten män. Att mäns våld mot kvinnor ska upphöra och att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha rätt till kroppslig integritet är ett av våra nationella jämställdhetspolitiska mål.

Fler än 300 kvinnor i Sverige har dödats av sina män de senaste 20 åren. Det är i genomsnitt mer än en kvinna i månaden. Morden har många gånger skett trots att kvinnorna, och även gärningsmännen, tidigare hade varit i kontakt med polisen, socialtjänsten, vården eller psykiatrin. För att kunna förebygga våldet behöver myndigheter bli bättre på att arbeta tillsammans. En viktig förebyggande insats är att upptäcka våldet så tidigt som möjligt, och erbjuda stöd och skydd¹.

Att vara utsatt för våld och leva i glesbygd innebär speciella svårigheter. Det är ofta långt till stödverksamheter och uttryckningstiderna är längre. Utsatta i glesbygd får senare samhällets hjälp och när de får det har de ofta utsatts för ett grövre våld under en längre tid. I ett län som Västerbotten är det viktigt att myndigheternas arbete anpassas efter dessa förutsättningar och att myndigheter agerar för ett jämlikt stöd, oavsett var personer bor².

Sverige har undertecknat Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet (Istanbulkonventionen) vars syfte är att skydda kvinnor och flickor mot alla former av våld och att förebygga, lagföra och avskaffa våld mot kvinnor och våld i hemmet. Konventionen är det första juridiskt bindande avtalet om våld mot kvinnor i Europa.

¹Jämställdhetsmyndigheten (2023) Mäns våld mot kvinnor.

<https://jamstalldhetsmyndigheten.se/mans-vald-mot-kvinnor/> [2024-02-23]

²Se bland annat Larsson Anna Karin, Pettersson Joakim och Strand Susanne. (2023). Att bedöma och hantera risk för våld i nära relation i gles- och landsbygd. Nyttiggörande av forskningsresultat från RISKSAM-projektet i dialog med socialtjänst och polis. Örebro universitet.

Enligt den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor avser begreppet mäns våld mot kvinnor alla former av fysiskt, psykiskt och sexuellt våld och hot om våld. Fokus är kvinnor och flickors särskilda utsatthet för följande våldsuttryck:

- Våld i nära relation.
- Hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning.
- Prostitution och människohandel med fokus på sexuella ändamål.
- Sexualiserat våld oberoende av relation.
- Kommersialisering och exploatering av kvinnokroppen i reklam, medier och pornografi, i syfte att reproducera föreställningar om kvinnors underordning.

Strategin omfattar även pojkars, mäns och hbtqi-personers utsatthet för våld samt kvinnors och flickors utövande av våld. Det är viktigt att synliggöra hur våldsutsatt situation påverkas av fler livsvillkor än kön, till exempel socioekonomisk status, ålder, sexuell läggning eller funktionsnedsättning, och beakta detta i arbetet.

Den regionala handlingsplanen för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor knyter an till den regionala jämställdhetsstrategin Ett jämställt Västerbotten 2023—2030 samt till arbetet med Agenda 2030 för hållbar utveckling.

Genom denna handlingsplan har vi för avsikt att, utifrån det egna myndighetsansvaret, i samverkan stärka arbetet med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor i Västerbotten:

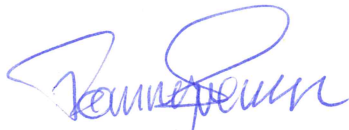
Umeå den 12 mars 2024

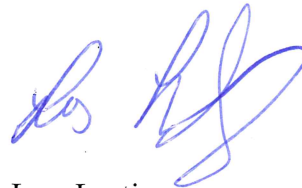
Anna Jonsson
Polismyndigheten

Åsa Jonsson
Åklagarkammaren i Umeå

Tommy Svensson
Region Västerbotten

Lars Lustig
Länsstyrelsen Västerbotten

Syfte

Handlingsplanen ska bidra till att skapa en samlad bild av aktuella utmaningar och prioriteringar samt till ett samordnat och kunskapsbaserat arbete i länet och på så sätt stärka arbetet med att förebygga och bekämpa mäns och pojkars våld mot kvinnor och flickor.

Avgränsningar

Handlingsplanen fokuserar på samverkan mellan handlingsplanens aktörer och gemensamt kunskapsbyggande. Arbetet utgår från den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Ett antal regionala prioriteringar har gjorts och de gemensamma insatserna fokuserar på dessa.

Uppföljning och revidering av handlingsplanen

Handlingsplanen ska följas upp och ses över årligen av den regionala samordningsgruppen. Beslut om eventuella revideringar tas av styrgruppen.

Utarbetandet av handlingsplanen

Handlingsplanen har utarbetats gemensamt av de fyra organisationer som står bakom den. En styrgrupp med representation från de fyra organisationerna har lett och en arbetsgrupp har utfört arbetet. Länsstyrelsen har samordnat. Underlaget till de prioriteringar som görs i handlingsplanen har arbetats fram framför allt i dialog med yrkesverksamma i länet under workshops som genomförts under hösten 2023. Handlingsplanen ska ses som en start på ett regionalt sektorsövergripande ledningsstyrt samarbete för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor i Västerbottens län. För att ett sådant arbete ska få genomslag och verkan finns det andra aktörer med en viktig roll och ett särskilt ansvar kopplat till dessa frågor som skulle behöva ingå i samverkan, inte minst kommunerna. Avsikten är att bjuda in dessa att medverka i det gemensamma arbetet.

Prioriterade områden

Den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor omfattar fyra målområden. I Västerbotten pågår arbete på olika sätt inom dessa målområden. För det gemensamma arbetet kopplat till föreliggande handlingsplan har ett antal prioriteringar gjorts, dessa ligger i linje med den nationella strategin:

Stärkt samverkan genom arenor för samverkan

Samverkan mellan framför allt socialtjänst, polis och hälso- och sjukvård behö-

ver utvecklas. Ofta är samverkan personbunden och det saknas formella rutiner, kontaktvägar etcetera. Det finns ett behov av att bygga förtroende mellan organisationer men det behövs också byggas tillit till hela systemet. Det är viktigt att samverkande myndigheter vet varandras ansvar och roller och kan hänvisa vidare men samtidigt kan se till och ta ansvar för helheten. Ett sätt att stärka samverkan är att se till att det finns arenor för samverkan, genomföra gemensamma utbildningar och skapa forum för erfarenhetsutbyte och informationsdelning. Sekretess och sekretessbrytande bestämmelser är en grundläggande fråga när det gäller samverkan. För att våga bryta sekretessen, när så är möjligt, behövs kunskap men även förtroende mellan organisationer.

Likvärdigt skydd och stöd

I Västerbotten finns få specialistverksamheter gällande våld och resurserna är i stor utsträckning koncentrerade till kusten. Länet saknar en länsövergripande centrumbildning samt resurscentra mot hedersrelaterat våld och förtryck. Umeå kommun och Skellefteå kommun har dock egna centrum mot våld (CMV), vilka kan ta emot stödsökande från andra kommuner. Vid båda centrumbildningarna inryms en KAST-mottagning (mottagning för köpare av sexuella tjänster) och en Mika-mottagning (mottagning för personer med erfarenhet av sexuell exploatering). CMV Umeå inrymmer även ett Barnahus. Det pågår en översyn av förutsättningarna att etablera ett CMV södra Lappland. I länet finns fem kvinnojourer och tre tjejjourer fördelade över kust och inland. Det finns behov av att säkra tillgången till dels hjälp och stöd för utsatta dels spetskompetens för yrkesverksamma oavsett var i länet man bor eller verkar.

Samlad information till utsatta vuxna och barn, de som utövar våld samt yrkesverksamma

Beroende på var man bor i länet kan det vara olika lätt att hitta information om vilken stöd och hjälp som finns för våldsutsatta eller vilken behandling som finns för en våldsutövande person. När det gäller målgruppsanpassad information till utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck eller prostitution och människohandel varierar informationen än mer. Behov finns av en sammanhållen information om var stöd och hjälp finns att få i länet men också en sammanhållen information till yrkesverksamma.

Grundläggande kunskap inom respektive organisation

Handlingsplanen fokuserar på den gemensamma kunskapsutvecklingen men det är också viktigt att respektive myndighet säkerställer att kompetens om mäns våld mot kvinnor finns i alla led i den egna organisationen. Här kan med fördel de nationella webbkurser som finns inom området användas:

[Webbkurs om våld](#)

[Webbkurs om hedersrelaterat våld och förtryck](#)

[Webbutbildning sexuell exploatering av barn, prostitution och människohandel](#)

[Basprogram om våld mot barn och unga](#)

[Webbutbildning Våld i nära relation - agera som chef eller kollega](#)

[Webbkurs Våldsförebyggande arbete](#)

Gemensamma aktiviteter 2024

- Genomföra en gemensam utbildningsinsats gällande sekretessbrytande bestämmelser under våren.
- Utbildningsdagen om sekretessbrytande bestämmelser följs upp med en nätverksträff, Forum Kvinnofrid, under hösten för kunskapspåfyllnad och erfarenhetsutbyte.
- Undersöka möjligheterna för, med målsättningen att skapa en, för länet gemensam hemsida med information om vilket stöd våldsutsatta vuxna och barn kan få och vilken behandling som finns för personer som vill förändra ett våldsamt beteende samt information för yrkesverksamma.
- Tillsammans arbeta för att säkra tillgång till spetskompetens samt stöd till utsatta lokalt i syfte att bidra till likvärdigt stöd och skydd i hela länet.
- I enlighet med handlingsplanens intentioner bjuda in och arbeta för att väsentliga aktörer inom området, inte minst kommunerna, successivt införlivas i samverkan kring den regionala handlingsplanen.

Regional samverkansstruktur för genomförande av handlingsplanen

Regional ledningsgrupp

- I den regionala ledningsgruppen deltar chef för polisområde Västerbotten, kammarchef för åklagarkammaren i Umeå, regiondirektör vid Region Västerbotten samt länsråd vid Länsstyrelsen Västerbotten.
- Träffas två gånger under året, en gång på våren och en på hösten.
- Varje deltagare kan utse en person med sakkunskap om mäns våld mot kvinnor från den egna organisationen som kan delta tillsammans med men inte ersätta chef vid ledningsgruppens sammanträden.
- Följer läget i länet vad avser utveckling och händelser inom området och kan vid behov ta initiativ till extra sammanträden, till exempel vid en samhällsstörning.
- Årlig uppföljning samt revidering av handlingsplanen inför nästkommande år.
- Utser representanter till samverkansgruppen (utom åklagarkammaren).

Regional samverkansgrupp

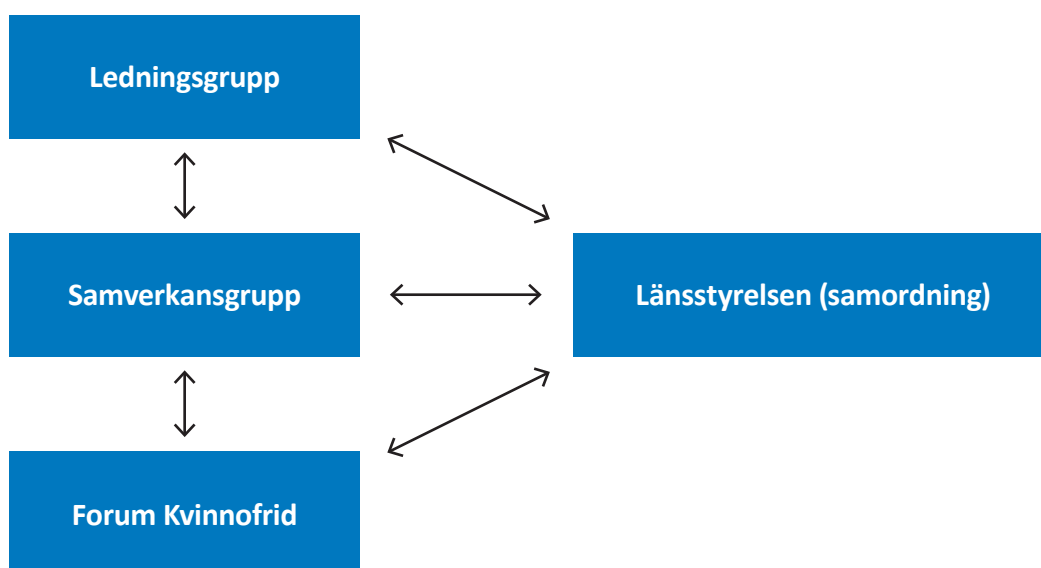
- Träffas fyra gånger per år samt om behov uppstår där utöver.
- Planerar, genomför och följer upp gemensamma insatser utifrån handlingsplanen.
- Sammanställer samlad lägesbild.
- Följer årligen upp handlingsplanen.

Forum Kvinnofrid

- Arena för dialog, kunskapspåfyllnad och erfarenhetsutbyte för yrkesverksamma.
- Genomförs årligen.

Länsstyrelsen

- Sammankallar ledningsgrupp och samverkansgrupp.
- Bereder underlag till ledningsgruppen.
- Ansvarar för uppföljning och revidering av handlingsplanen.

Länsstyrelsen Västerbotten
Storgatan 71 B, 901 86 Umeå
www.lansstyrelsen.se/vasterbotten
vasterbotten@lansstyrelsen.se
010-225 40 00